

BETÆNKNING

Afgivet af Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg

vedrørende

Forslag til Landstingslov om frie grundskoler og undervisning i hjemmet m.v.

Afgivet til 2. behandling af lovforslaget

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har under behandlingen bestået af:

Landstingsmedlem Doris Jakobsen, Siumut, formand
Landstingsmedlem Isak Davidsen, Atassut, næstformand
Landstingsmedlem Jens Napatoq, Siumut
Landstingsmedlem Henriette Rasmussen, Inuit Ataqatigiit
Landstingsmedlem Marie Fleischer, Demokraterne

Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalg har gennemgået forslag til Landstingslov om frie grundskoler og undervisning i hjemmet m.v. med bemærkninger.

Udvalget ønsker at fremføre kommentarer til nedenstående punkter:

- 1) Principielle tilkendegivelser til lovforslaget
- 2) Tilskud
- 3) Friskoler i Grønland
- 4) Udvalgets indstilling

Ad. 1) Principielle tilkendegivelser til lovforslaget:

Grundlovens § 76 fastsætter følgende:

"Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan

stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen."

Ovennævnte grundlovsbestemmelse betyder, at forældre har mulighed for at lade deres børn blive undervist på anden vis, end hvad folkeskolen kan tilbyde.

Da Grundlovens bestemmelser også er gældende for Grønland, er et flertal af udvalgets medlemmer bestående af Siumut, Atassut og Demokraterne tilfreds med, at der med nærværende forslag skabes de lovgivningsmæssige rammer for at kunne etablere fri grundskolevirksomhed og undervisning i hjemmet som et alternativ til den offentlige skole.

Flertallet noterer med tilfredshed, at en friskole som minimum skal leve op til de samme undervisningskrav, som gælder for folkeskolen.

Et mindretal af udvalgets medlemmer bestående af Inuit Ataqatigiit vil ikke lægge hindringer i vejen for nogle befolkningsgrupper, der har taget initiativ til at drive en grundskole på egen bekostning. Det er en kendsgerning, at privatskoleundervisning og undervisning i hjemmet allerede er en grundlovssikret rettighed, og det er heller ikke udelukket i den nuværende folkeskoleforordning.

Mindretallet vil derfor opfordre initiativtagerne af den private skole til at være med til at udnytte mulighederne i folkeskoleforordningen, samarbejde med basis i dette lands præmisser, og give børn uanset baggrund mulighed for at leve og udvikle sig sammen i respekt.

Ad. 2) Tilskud

Ifølge lovforslaget er der lagt op til, at eventuelle kommende frie grundskoler vil få tilskud svarende til, hvad kommunerne modtager i bloktilskud pr. byskoleelev pr. år. Modsat de danske tilskudsregler ydes der ikke et særligt bygningstilskud eller andre former for specielle tilskud til bestemte formål. Tilskudsreglerne er en forenkling af de danske tilskudsregler.

Ifølge lovforslagets § 18 stk. 2 åbnes der mulighed for, at Kommunalbestyrelserne kan yde frie grundskoler tilskud og lån til anlæg af skolens bygninger samt til lignende investeringer. Kommunalbestyrelserne er ikke forpligtet til at yde et sådant tilskud eller lån. Der lægges op til, at hver myndighed selv vurderer deres interesse i og mulighed for at yde tilskud og/eller lån til en fri grundskole.

Fremgangsmåden er identisk i forbindelse med nedbringelsen af elevbetalingen. Jf. § 18 stk. 1 kan Kommunalbestyrelserne vælge at yde et særligt tilskud efter ansøgning til nedbringelse af forældrenes elevbetaling. Men det er op til den enkelte kommune at tage stilling hertil. Friskolerne har ikke krav på et yderligere tilskud.

Som udgangspunkt vil etablering af friskoler derfor ikke betyde en merudgift for Hjemmestyret.

Om det vil betyde en merudgift for kommunerne, er op til den enkelte kommune egenhændigt at afgøre.

Et flertal af udvalgets medlemmer bestående af Siumut, Atassut og Demokraterne er på linie med lovforslaget enige i, at der skal ydes et tilskud per friskoleelev, der svarer til Hjemmestyrets tilskud per folkeskoleelev.

Et flertal af udvalgets medlemmer bestående af Siumut og Atassut er endvidere tilfreds med, at man på den måde ligestiller de to skoleformer i relation til økonomisk tilskud.

Ydermere noterer dette flertal med tilfredshed, at der vil være en udstrakt mulighed for kommunerne til selv at afgøre, om de har lyst til at yde økonomisk støtte til en friskole. Flertallet af udvalgets medlemmer er dermed tilfreds med, at lovforslaget i udpræget grad respekterer det kommunale selvstyre.

Et mindretal af udvalgets medlemmer bestående af Inuit Ataatigiit er af den opfattelse, at det nye forslag i forhold til det tidligere fremsatte kun rummer ganske små ændringer. Disse angår de bestemmelser som omhandler størrelsen på de offentlige driftstilskud (§ 16) og størrelsen på de offentlige bygge- og anlægstilskud (§ 18 og § 19), som en privatskole vil kunne påregne. Derfor mener Inuit Ataatigiit, at det nu fremsatte forslag indholdsmæssigt fortsat bygger på det tidligere fremsatte forslag.

Hvis dette lovforslag vedtages, vil der kunne tilbydes to former for skoler i Grønland:

Den ene bliver "Atuarfitsialak" -en for brugerne gratis skole. Den anden bliver en skole, hvortil forældre eller værger må betale sig adgang.

Med forslaget lægges der op til, at der til disse privatskoler skal ydes et offentligt driftstilskud svarende til Grønlands Hjemmestyres fulde bloktilskud til kommunerne pr. elev i byskolerne (§ 16). I dagens Grønland svarer dette til et tilskud pr. byskoleelev på kr. 22.215-, hvilket er det beløb, som de enkelte elever medtager fra folkeskolen til en oprettet privatskole i det øjeblik, et barns forældre har fravalgt den offentlige folkeskole.

Ad. 3) Friskoler i Grønland

En af grundene til forslaget fremsættelse er en henvendelse fra en forældrekræds i Nuuk, der ønsker at oprette en friskole - Nuuk Internationale Friskole (NIF). Indtil videre er forældrekrædsen i NIF de eneste initiativtagere i Grønland, der er fremkommet med en konkret plan for etablering af en friskole.

Men med en eventuel vedtagelse af lovforslaget vil friskoler kunne etableres overalt i Grønland, det vil sige også i andre byer end i Nuuk.

Et flertal af udvalgets medlemmer bestående af Siumut, Atassut og Demokraterne er af den opfattelse, at der i hovedparten af de grønlandske kommuner vil være en realistisk mulighed for at etablere friskoler, hvis en kreds af forældre skulle fremføre et ønske om det. Muligheden for at etablere friskoler er således ikke nødvendigvis forbeholdt kommuner med et relativt højt indbyggertal. I Danmark ser man f.eks. friskoler med et elevtal helt ned på mellem 25-50 elever.

Et mindretal af udvalgets medlemmer bestående af Inuit Ataqatigiit mener, at ingen grønlandske byer udover Nuuk vil have råd til at etablere friskoler. Inuit Ataqatigiit er imod, at der etableres separate skoler, der kan skabe større skel i vores samfund.

Ad. 4) Udvalgets indstilling

Et mindretal af udvalgets medlemmer bestående af Demokraterne ønsker at friskolerne kan blive til glæde for en så bred del af befolkningen som muligt og mener, at dette kun kan opnås gennem en helhjertet politisk opbakning. Derfor fremsætter Demokraterne et ændringsforslag, der skal gøre det muligt for friskolerne at kunne opnå lån svarende til 10/40/50 ordningen til deres anlægsopgaver. Hvis dette falder på plads, vil forældrebetalingen for at have et barn på en friskole komme på niveau med betalingen for at have et barn i en fritidsordning efter skoletid i dag. Da friskolerne vil have deres egne fritidsordninger indbygget i skolen, vil det således ikke koste ekstra for forældre at have et barn gående på en friskole.

Et flertal af udvalgets medlemmer bestående af Siumut og Atassut indstiller lovforslaget til vedtagelse i dets nuværende form.

Et mindretal af udvalgets medlemmer bestående af Inuit Ataqatigiit indstiller lovforslaget til forkastelse med følgende begrundelse:

Hvis nærværende lovforslag bliver vedtaget, vil det efter Inuit Ataqatigiit's opfattelse automatisk medføre en usund opdeling af samfundet mellem den gruppe elever, der går på en friskole, og den gruppe elever, der går på en folkeskole. Fra Inuit Ataqatigiit's side vil man ikke medvirke til en sådan opdeling af samfundet, som vil underminere bestræbelserne på, at der blandt såvel forældre som børn udvikles forståelse, hensyntagen, ansvarsfølelse, og respekt for andre mennesker.

Med disse bemærkninger skal Landstingets Kultur- og Uddannelsesudvalget overgive lovforslaget til 2. behandling.

Doris Jakobsen, Siumut
Formand

Isak Davidsen, Atassut
Næstformand

Jens Napatoq, Siumut

Henriette Rasmussen, Inuit
Ataqatigiit

Marie Fleischer, Demokraterne